

УДК 93:[001+62 (075)]

"ІСТОРІЯ НАУКИ І ТЕХНІКИ" В КОНТЕКСТІ ГУМАНІТАРИЗАЦІЇ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

Мельник О. О., к.і.н.,

e-mail: kafedra_ukr@ukr.net

Лобода О. І., к.т.н.

e-mail: aleks_lo@i.ua

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна.

Актуальність та постановка проблеми. Знайомство з історією вважається необхідним фактором. За своїм змістом вона була, багато в чому залишається і сьогодні, історією особистостей, завоювань, боротьбі народів за національну незалежність. У цій історії суспільств для науки і техніки майже немає місця. Ще не так давно вона взагалі була усунена з навчальних дисциплін вищої технічної школи. Проте науку і техніку не можна відділяти від системи світової та національної культури в цілому. Прогрес суспільства просувають не лише державні та політичні особистості, але науковці, винахідники, які заклали підвалини наукового знання і, згодом перетворили науку на окрему, продуктивну сферу суспільного буття. Сьогодні увесь світ з надією чекає від науковців реальних засобів захисту від жакхливої пандемії COVID-2019.

Основні матеріали. Історія науки і техніки помічена не тільки відкриттями, але і іменами їх творців. Часто доля не тільки їх творинь, а і винахідників трагічна. В становленні сучасної соціальної структури є складові попередніх науково-технічних надбань. І які б відкриття сьогодні не робились, вони спираються на фундамент, зведений багатьма поколіннями від глибокої давнини і до початку ХХІ століття. Історія науки і техніки є самостійною галуззю історичної науки, і становлення її почалося лише наприкінці ХІХ століття, коли у 1892 р. вперше у Франції з'явилась самостійна кафедра історії науки. [1].

Набуття у 1991 р. Україною незалежності зумовило нагальну потребу побудови нової, незаідеологізованої громадянської історії України, в тому числі об'єктивної національної історії науки України, на тлі розвитку світової науки, з широким використанням джерельної та архівної бази, відшукуванням і введенням у науковий обіг нових і напівзабутих імен та фактів. Визначення наукових досягнень, які є пріоритетними для України, набуло не тільки теоретичного значення, а й важливої цінності для формування національної науки.

Запровадження дисципліни "Історія науки і техніки" пов'язано з низкою як об'єктивних, так і суб'єктивних причин. До об'єктивних

причин ми можемо віднести: скорочення набору студентів; відміну ступеня вищої освіти "Спеціаліст"; запровадження екзамену з іноземної мови для "Магістрів" та ЗНО для випускників коледжів, які мали намір вступати до ВНЗ [2]. До суб'єктивних причин - зміна навчальних планів на користь фахових дисциплін за рахунок гуманітарних. Фактично переважна більшість суспільно-гуманітарних дисциплін перейшли до категорії вибіркових. Викладачами кафедри було запропоновано введення до навчального плану інженерних спеціальностей дисципліни "Історія науки і техніки", проведено презентації цієї дисципліни, розроблено програму і у 2018 р. підготовлено і видано навчальний посібник "Історія науки і техніки" [3].

"Історія науки і техніки" не є переказом результатів, що досягнуті ними у певний період історії. Це є аналіз шляхів розвитку науки і техніки, закономірностей руху наукових знань у їх зв'язку з історією людства. Мета курсу "Історія науки і техніки" як міждисциплінарної науки полягає в тому, щоб висвітлити історію формування, розвитку і трансформації наукового світогляду, рушійні сили і механізми докорінних зрушень в уяві про навколишній світ.

Завданнями дисципліни є: розкриття закономірностей розвитку науки і техніки в діахронно-синхронному вимірі з найдавніших часів до сьогодення, встановити етапи розвитку науки і техніки та надати визначальні ознаки кожного з них; визначення місця науки і техніки в суспільному житті та окреслення їх ролі в історичному поступі людської цивілізації, показати органічний взаємозв'язок природничих, технічних та соціогуманітарних наук для усвідомлення цілісності науки як соціокультурного феномену; використання новітніх здобутків історії науки і техніки у викладанні курсу "Історія науки і техніки" та ознайомлення студентів із доробками провідних наукових центрів у галузі історії науки і техніки в Україні; донесення до студентів розуміння специфіки інтелектуальної наукової та інженерної діяльності, визначення ролі особистості вченого в науково-технічному прогресі людства; прищеплення майбутнім спеціалістам навичок самостійного аналізу історичних джерел і наукової літератури, уміння самостійного осмислення закономірностей розвитку історії науки і техніки, сприяння виробленню у студентів умінь застосовувати набуті знання у повсякденній діяльності, насамперед у власній науково-дослідній роботі [3].

"Історія науки і техніки" долає роз'єднання окремих галузей науки, об'єднує їх і сферу матеріального виробництва практичною

перевіркою протягом усієї історії людства. Вона показує: усе те, що створювалось людиною – і матеріальне, і духовне, вироблялось нею, спираючись на науково-технічний прогрес. Саме спираючись на винахідників самоуків, інженерів, науковців, вона у тисячі разів збільшила свій виробничий потенціал, створила шедеври мистецтва, сформувала сучасну цивілізацію.

У липні 1986 р. на базі Сектору історії природознавства і техніки Інституту історії АН УРСР та наукознавчих підрозділів Ради з вивчення продуктивних сил України АН УРСР було створено Центр досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки імені Г. М. Доброва, а з 2015 р. був перейменований у Державну установу "Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України" [4].

Висновки

Історія науки і техніки як невід'ємна складова всесвітньої історії, сприяє формуванню широкого наукового світогляду фахівців, яких готують вищі навчальні заклади України. Світовий та вітчизняний досвід свідчить, що ефективним для вирішення цього завдання є включення у навчальний процес історико-наукових курсів. На основі опанування цієї дисципліни стає можливим розв'язати ряд завдань, які виникають при формуванні світогляду особистості, підняти рівень вищої освіти, сприяти інтеграції науки та освіти, яка має втілитись у фундаменталізацію освіти як подальшу основу розвитку України.

Список використаних джерел

1. Бесов Л. М. Історія науки і техніки / Бесов Л. М. - 3-є вид., переробл. і доп. – Х. : НТУ "ХПІ", 2007. – 376 с.
2. Наказ від 31.07.2017 № 1103 "Деякі питання проведення в 2018 році зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання, здобутих на основі повної загальної середньої освіти" / Офіційний вісник України від 08.09.2017 - 2017 р., № 70, стор. 565, стаття 2147, код акта 87098/2017. - Електрон, текст, дані. - Режим доступу //: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/ukrajini-mon/nakaz-vid-31072017-1103-deyaki-pitannya-2017-50558.html>
3. Мельник О. О. Історія науки і техніки: навчальний посібник / О. О. Мельник, О. І. Лобода. - Мелітополь: ФОО-Однорог Т. В., 2018. – 306 с.
4. Державна установа Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва - Електрон, текст, дані. - Режим доступу //: <http://www.nas.gov.ua/UA/Org/Pages/default.aspx?OrgID=0000045>. Назва з екрану.